

„Človek, ktorý je stredobodom pozornosti tohto žalmu, sa tu javí ako ozaj veľký a dôležitý. Žalmista ho predstavuje ako božskú bytosť, nie však samu osebe, ale vo svojej podstate a vzhľadom na jej posledný cieľ. Vzdáva česť človekovi, česť jeho dôstojnosti, jeho duchu, jeho životu.“ Týmito slovami zveril pápež Pavol VI. text 8. žalmu, ktorý sme si teraz vypočuli, v júli 1969 americkým astronautom, ktorí išli na Mesiac, aby cez nich vstúpil do kozmického priestoru (Insegnamenti VII, 1969, s. 493 - 494). Tento hymnus je nepochybne oslavou človeka - najmenšieho stvorenia, ak ho porovnáme s nesmiernou veľkosťou vesmíru.

Človek je ‚krehkou trstinou‘, ako obrazne povedal veľký filozof Blaise Pascal (Myšlienky č. 264). Je však pevnou trstinou a môže pochopiť stvorenie, lebo je jeho pánom, za ktorého ho korunoval sám Boh (porov. verš 7). Tak ako v iných hymnoch, ktoré vyzdvihujú Stvoriteľa, aj Žalm 8 sa začína i končí slávnostnou antifónou, ktorej veľkoleposť sa šíri v celom vesmíre: Pane, náš Vládca, aké vznešené je tvoje meno na celej zemi! (verš 2 a 10). Z hlavnej časti spevu možno predpokladať atmosféru noci s mesiacom a hviezdami zapaľujúcimi sa na nebi. V prvej strofe hymnu (porov. verše 2 - 5) prevláda vzťah Boha, človeka a vesmíru. Na scéne sa zjavuje najprv Pán, ktorého slávu ospevujú nebesia a pery ľudstva. Chvála spontánne vychádzajúca z úst detí, umlčiava a privádza do rozpakov namyslené reči tých, čo Boha popierajú (porov. verš 3). Títo sú označení za protivníkov, nepriateľov a vzbúrencov, ktorí sa nazdávajú, že môžu Stvoriteľovi protirečiť svojím rozumom a konaním (porov. Ž 14, 1).

Žalm 8 (Úvahy - 2 - Bl. Ján Pavol II.)

Napísal Balek Robert

Pondelok, 26 Apríl 2010 11:26

Potom sa však hneď zjaví sugestívna scéna hviezdnej noci. Pred týmto nekonečným horizontom sa vynára otázka: Čože je človek? (porov. verš 5). Prvá a bezprostredná odpoveď hovorí o ničote tak vo vzťahu s nesmiernosťou nebies, ako aj v porovnaní so Stvoriteľom: Keď hľadím na nebesia, dielo tvojich rúk, na mesiac a na hviezdy, ktoré si ty stvoril (verš 4). Boh tieto kolosálne veci stvoril akoby s ľahkosťou a jemnosťou vyšivača, alebo s ľadným dotykom hráča na harfu. Prvá naša reakcia je údiv: Ako si Boh môže pamätať a užívať sa takého krehkého a slabého stvorenia, akým je človek (porov. verš 5)? A potom prichádza prekvapenie: Človekovi, tomuto slabému stvoreniu, Boh dal nevýslovnú dôstojnosť: Stvoril si ho len o niečo menšieho od anjelov (verš 6), alebo - ako to možno preložiť z hebrejského originálu - máločo menšieho od Boha. Tak prichádzame k druhej strofe žalmu (porov. verše 6 - 10). Človek je tu predstavený ako miestodržiteľ samotného Stvoriteľa. Boh ho korunoval ako svojho zástupcu a dal mu všetku moc nad svetom: Všetko si mu podložil pod nohy (verš 7).

Zatiaľ čo sa predstavujú rozličné stvorenia, zaznieva slovo všetko (porov. verše 7-9). Človek však túto vládu nezískal vlastnými schopnosťami, ktoré sú obmedzené a slabé, ani svojím víťazstvom nad Bohom podľa gréckeho mýtu o Prometeovi. Túto moc mu Boh zveril ako dar. Krehké a často egoistické ruky človeka dostali všetko stvorenstvo preto, aby v ňom zachovali harmóniu a krásu, aby človek svoju moc používal, ale nezneužíval, aby objavoval tajomstvá a rozvíjal možnosti. Pastoralná konštitúcia Druhého vatikánskeho koncilu *Gaudium et spes* vyhlasuje: 'Človek je stvorený na obraz Boží, je schopný poznať a milovať svojho Stvoriteľa, ktorý ho ustanovil za pána všetkého pozemského stvorenstva' (porov. č. 12), aby nad ním vládol a užíval ho na Božiu slávu. Žiaľ, vláda človeka, ako ju potvrdzuje Žalm 8, môže byť pochopená aj zle a deformovaná egoizmom. Človek sa potom prejavuje nie ako múdry a rozumný vládca, ale ako násilný tyran.

Kniha múdrosti upozorňuje na odchýlky tohto druhu, keď spresňuje, že Boh človeka stvoril svojou múdrosťou, aby vládol nad stvorenstvom..., aby spravoval svet v svätosti a spravodlivosti (porov. Múd 9, 2-3). Aj Jób - hoci v inom kontexte - sa odvoláva na náš žalm, aby pripomenul predovšetkým ľudskú slabosť, ktorá si nezaslúhuje, aby jej Boh venoval toľkú pozornosť: Čože je človek, že si ho tak všímaš, že mávaš toľkú starosť o neho, že ráno ho vyhľadávaš za ránom a skúšaš si ho každú chvíľočku? (Jób 7, 17-18). Dejiny zaznamenali zlo, ktoré ľudská sloboda spôsobuje vo svete devastáciou životného prostredia a obrovskou sociálnou nespravodlivosťou. Na rozdiel od ľudských bytostí, ktoré ponížujú sebe podobných i samo stvorenstvo, sa Kristus javí ako dokonalý človek, ovenčený slávou a cťou, lebo pretrpel smrť, aby sa z Božej milosti obetoval za všetkých. Kraľuje nad vesmírom vládou pokoja a lásky, ktorú pripravuje pre nový svet - nové nebo a novú zem (porov. 2 Pt 3, 13). Jeho kráľovská moc, ako poznamenáva autor Listu Hebrejom, keď na seba vzťahuje 8. žalm, sa dokonca prejavuje cez najvyšší dar samého seba - cez smrť na úžitok všetkým. Kristus nie je vládca, ktorý si dáva poslúhovať, ale sám slúži všetkým: 'Lebo ani Syn človeka neprišiel, aby sa dal obsluhovať, ale aby slúžil a položil svoj život ako výkupné za mnohých' (Mk 10, 45). Týmto spôsobom obnovuje v sebe všetko, čo je na nebi aj čo je na zemi (Ef 1, 10). V tomto kristologickom svetle Žalm 8 zjavuje silu Ježišovho posolstva a nádeje, pozývajúc nás, aby sme vykonávali svoju moc nad stvorenstvom nie

Žalm 8 (Úvahy - 2 - Bl. Ján Pavol II.)

Napísal Balek Robert

Pondelok, 26 Apríl 2010 11:26

nadvládou, ale v láske.”